Eduskunnan lakivaliokunta

# Asia: U 44/2023 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäätöksen 2001/220/YOS korvaamisesta annetun direktiivin 2012/29/EU muuttamisesta

Sosiaali- ja terveysministeriö suhtautuu myönteisesti siihen, että rikoksen uhrien asemaa pyritään parantamaan. Rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevan direktiivin (uhridirektiivi) muuttamisella pyritään muun muassa vahvistamaan haavoittuvassa asemassa olevien uhrien tuen saamista. Tämä on lähtökohtaisesti hyvin kannatettavaa.

Oikeusministeriö on U-kirjelmän valmisteluvaiheessa pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriötä kommentoimaan artiklaehdotuksia ja U-kirjelmää. Sosiaali- ja terveysministeriö on toimittanut kommentteja ja tuonut esiin joitakin näkökulmia erityisesti sote-palveluiden näkökulmasta. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden osalta voidaan todeta yleisesti, että rikoksen uhrit saavat terveyden- ja sairaanhoitoa samoilla periaatteilla kuin muut henkilöt. Neuvotteluiden edetessä tulisi vielä tarkentaa, mitä kaikkea 9 artiklan mukainen psykologinen tuki pitäisi sisällään sekä minkä tahojen ja missä laajuudessa psykologista tukea tulisi tarjota. Myös mahdollisia lisäresurssitarpeita tulisi tarkastella.

Suomessa on otettu käyttöön ja kehitetty lasten ja nuorten oikeuspsykiatristen ja oikeuspsykologisten yksiköiden toimintaa entistä kattavammin lapsiystävälliseen Barnahus-toimintamallin mukaiseen muotoon. Siinä toiminta järjestetään moniammatillisesti ja osittain saman katon alla ja lapsen kaltoinkohtelun selvittämiseen liittyy myös psykososiaalinen tuki lapselle ja hänen läheisilleen. Näyttäisi siltä, että artiklaehdotuksen 9a vaatimukset täyttyvät pitkälti jo olemassa olevalla lainsäädännöllä (Laki lapseen kohdistuneen seksuaali- ja pahoinpitelyrikoksen selvittämisen järjestämisestä), mutta edellä mainittuun lakiin on muutoinkin ehdotettu tehtävän muutoksia ja lain muuttaminen tekisi asian vielä nykyistä selkeämmäksi. Neuvotteluissa olisi kuitenkin hyvä tarkentaa, mitä käytännössä tarkoittaisi se, että palveluiden tulisi olla samoissa tiloissa.

Lisäksi direktiiviehdotusta koskevien neuvotteluiden edetessä on selvitettävä ja arvioitava tarkemmin, mitä tietojen keräämistä ja jakamista eri viranomaisten ja tukipalveluiden välillä koskevat muutokset tarkoittaisivat arkaluonteisten sote-tietojen siirtämisen osalta.

Sosiaali- ja terveysministeriö yhtyy valtioneuvoston kannassa esitettyyn huomioon siitä, että ehdotusta ja sen suhdetta Suomen palvelujärjestelmiin tulee arvioida huolellisesti.

Erityisasiantuntija Minna Viuhko

Hyvinvoinnin ja terveyden suojelu –yksikkö/Turvallisuus- ja terveysosasto, STM